

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

2021 m. spalio 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Direktyva 2012/13/ES – Teisė į informaciją baudžiamajame procese – 6 straipsnio 3 dalis – Įtariamųjų arba kaltinamųjų teisės būti informuotiems apie jų teises – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniai – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta procesinių priemonių, skirtų kaltinamojo akto turinio netikslumams ir trūkumams pašalinti po parengiamojo posėdžio“

Byloje C-282/20

dėl *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas, Bulgarija) 2020 m. birželio 22 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. birželio 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamajoje byloje prieš

ZX,

dalyvaujant

Spetsializirana prokuratura,

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kuri sudaro dešimtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas C. Lycourgos (pranešėjas), teisėjai I. Jarukaitis ir M. Ilešič,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir T. Machovičová,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér ir M. Tátrai,
- Europos Komisijos, atstovaujamos P. Van Nuffel, M. Wasmeier ir I. Zaloguin,

* Proceso kalba: bulgarų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1) 6 straipsnio 3 dalies ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą prieš ZX dėl disponavimo netikrais pinigais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2012/13 14 ir 41 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(14) <...> [Šia direktyva] nustatomi bendri minimalūs standartai, taikytini informacijai apie teises ir kaltinimus, kuri turi būti pateikta asmenims, įtariamiesiems arba kaltinamiems įvykdžius nusikalstamą veiką, kad būtų galima stiprinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą. Ši direktyva grindžiama Chartijoje, ypač jos 6, 47 ir 48 straipsniuose, nustatytomis teisėmis, remiantis [1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK)] 5 ir 6 straipsniais, kaip juos išaiškino Europos Žmogaus Teisių Teismas. <...>

<...>

(41) šia direktyva paisoma Chartija pripažįstamų pagrindinių teisių ir principų. Šia direktyva visų pirma siekiama puoselėti teisę į laisvę, teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą. Ji turėtų būti atitinkamai įgyvendinama.“

- 4 Šios direktyvos 6 straipsnio „Teisė į informaciją apie kaltinimus“ 3 ir 4 dalyse nustatyta:

„3. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį.

4. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji būtų nedelsiant informuoti apie bet kokius informacijos, pateiktos pagal šį straipsnį, pasikeitimus, kai tai yra būtina [siekiant] užtikrinti teisingą procesą.“

Bulgarijos teisė

- 5 *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 246 straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyta:

„2. Kaltinamojo akto faktinių aplinkybių dalyje turi būti nurodyta tokia informacija: kaltinamojo įvykdyta nusikalstama veika, jos padarymo laikas, vieta ir būdas, nukentėjęs asmuo ir žalos dydis
<...>

3. Kaltinamojo akto baigiamojame dalyje nurodoma: <...> padarytos veikos teisinis kvalifikavimas
<...>“

- 6 Baudžiamojo proceso kodekso 248 straipsnio 1 ir 3 dalys suformuluotos taip:

„(1) Per parengiamąjį teismo posėdį svarstomi šie klausimai:

<...>

3. ar per ikiteisminį tyrimą buvo padarytas esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas, dėl kurio buvo apribotos kaltinamojo, nukentėjusiojo ar jų teisių perėmėjų procesinės teisės ir kuri galima ištaisyti?

<...>

(3) Per pirmosios, apeliacinės ir kasacinės instancijos teismo posėdį negalima ginčyti 1 dalies 3 punkte nurodytų procesinių teisių pažeidimų, dėl kurių nebuvo diskutuojama per parengiamąjį posėdį, taip pat ir teisėjo pranešėjo iniciatyva, arba kurie laikomi nereikšmingais.“

- 7 Šio kodekso 249 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Jei bylos nagrinėjimas sustabdomas pagal [Baudžiamojo proceso kodekso] 248 straipsnio 1 dalies 3 punktą, teismas grąžina bylą prokurorui priimdamas nutartį, kurioje nurodomi padaryti pažeidimai.“

- 8 Pagal minėto kodekso 287 straipsnio 1 dalį „[p]rokuroras parengia naują kaltinamąjį aktą, jei per teisminį tyrimą nustato, kad yra priežasčių padaryti esminių pakeitimų kaltinamojo akto faktinių aplinkybių dalyje arba taikyti teisės aktą, pagal kurį baudžiama už sunkesnes nusikalstamas veikas“. Pagal šio straipsnio 3 dalį, jei padaroma kaltinamojo akto pakeitimų, turi būti užtikrinamos teisės į gynybą, t. y. bylos nagrinėjimas gynybos prašymu atidedamas, kad ji galėtų pasiręngti atsižvelgdama į kaltinamojo akto pakeitimus.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Bulgarijoje vykdomas ZX baudžiamasis persekiojimas dėl to, kad 2015 m. liepos 19 d. jis disponavo netikrais pinigais nacionaline ir užsienio valiuta, t. y. 88 banknotais po 200 EUR, ir žinojo, kad jie padirbti, taigi pažeidė Baudžiamojo kodekso 244 straipsnio 2 dalį, siejamą su šio straipsnio 1 dalimi.

- 10 Per parengiamąjį posėdį buvo svarstomas klausimas, ar kaltinamasis aktas atitinka reikalavimus. ZX to neginčijo ir kompetentingas teismas nusprendė, kad šis kaltinamasis aktas atitinka formalius reikalavimus.

- 11 Vis dėlto, surinkęs visus įrodymus ir nagrinėdamas, ar įvykdytos sąlygos, būtinos šalims išklausti ir nuosprendžiui priimti, šis teismas konstatavo tam tikrus kaltinamojo akto netikslumus ir trūkumus, kurių nebuvo pastebėta parengiamajame posėdyje. Netiksliai nurodytas laikotarpis, kuriuo kaltinamasis disponavo 88 padirbtais banknotais, taip pat kaltinamajame akte neišsamiai aprašyti teisiniai inkriminuojamos nusikalstamos veikos sudėties požymiai ir galiausiai padaryta klaida nurodant Bulgarijos baudžiamosios teisės nuostatas, kurios tariamai buvo pažeistos.
- 12 2020 m. birželio 12 d. teismo posėdyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipė dėmesį į šiuos kaltinamojo akto trūkumus. Tuomet *Spetsializirana prokuratura* (Specializuota prokuratūra, Bulgarija) (toliau – prokuroras) išreiškė norą, kad šie trūkumai būtų nedelsiant pašalinti pakeičiant kaltinamąjį aktą. ZX pažymėjo, kad, nepaisant faktinių aplinkybių teisinio kvalifikavimo trūkumų, nėra pagrindo pakeisti kaltinamojo akto pagal Baudžiamojo proceso kodekso 287 straipsnį. ZX pasiūlė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui ištaisyti šias klaidas savo nuosprendyje, t. y. jame patikslinti nusikalstamos veikos teisinį kvalifikavimą ir ją kvalifikuoti tinkamai.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagrindinėje byloje jis turi įvertinti, ar, atsižvelgiant į prokuroro pareiškimą per posėdį pagrindinėje byloje, galima pašalinti šiuos kaltinamojo akto procedūrinius trūkumus, kuriuos jis laiko esminiais ir kliudančiais tinkamai baudžiamojo proceso eigai.
- 14 Šiuo klausimu jis mano, kad šiuos trūkumus reikėjo konstatuoti per parengiamąjį posėdį, sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, kad šis juos pašalintų ir parengtų naują kaltinamąjį aktą. Tačiau taip nebuvo padaryta. Jis taip pat pažymi, kad po 2017 m. teisėkūros reformos (toliau – 2017 m. reforma) Baudžiamojo proceso kodekso 248 straipsnio 3 dalyje nurodyta, jog tokia galimybė pasinaudoti galima tik per parengiamąjį posėdį, nes Bulgarijos teisėje nenumatyta tvarkos, pagal kurią būtų galima pašalinti tokius kaltinamojo akto trūkumus, be kita ko, grąžinant bylą prokurorui.
- 15 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pirmasis prejudicinis klausimas pateiktas siekiant išsiaiškinti, ar nacionalinės teisės aktuose numatytas draudimas pasibaigus parengiamajam posėdžiui nagrinėti suteiktos informacijos apie kaltinimą trūkumus ir su tuo susijęs galimybės pašalinti šiuos trūkumus nebuvimas yra suderinami su Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalimi. Konkrečiai kalbant, šiam teismui kyla klausimas, ar ši nuostata taikoma ir pasibaigus parengiamajam posėdžiui, pavyzdžiui, paskesniuose posėdžiuose, kai įrodymų rinkimas jau baigtas, tačiau teismas dar nepriėmė nuosprendžio dėl kaltinimo esmės. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat mano, kad minėtas draudimas gali būti nesuderinamas su Chartijos 47 straipsnio pirma ir antra pastraipomis, kuriose reglamentuojama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą.
- 16 Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šie nacionalinės teisės aktai nesuderinami su Sąjungos teise, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antrajame prejudiciniame klausime siekia išsiaiškinti, kaip turi būti pašalintas procedūrinis trūkumas, susijęs su kaltinamojo teise žinoti, kuo jis kaltinamas. Kadangi pagal 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Offenburg* (C-615/18, EU:C:2020:376) Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis veikia tiesiogiai, būtina numatyti proceso priemonę, leidžiančią šiam tiesioginiam veikimui pasireikšti.
- 17 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad yra dvi galimos procesinės priemonės.

- 18 Pirmoji priemonė – taikyti plačiai aiškinamą Baudžiamojo proceso kodekso 287 straipsnį, pagal kurį leidžiama pakeisti kaltinimą, be kita ko, kai prokuroras padarė klaidą formuluodamas kaltinamąjį aktą. Padarius tokių pakeitimų, turi būti suteiktos garantijos, būtinos tam, kad kaltinamasis galėtų gintis. Konkrečiai kalbant, teismas turėtų suteikti prokurorui galimybę padaryti reikšmingus kaltinamojo akto turinio pakeitimus, kad būtų pašalinti netikslumai ir trūkumai, o vėliau prokuroras *ex officio* informuotų apie tai gynybą ir suteiktų jai galimybę pasiruošti atsižvelgiant į šiuos pakeitimus, o tai, be kita ko, apima galimybę pateikti naujus prašymus pateikti įrodymų. Vis dėlto šis teismas nurodo, kad iki šiol nacionaliniai teismai nepasinaudojo galimybe pakeisti kaltinimą, kaip tai suprantama pagal minėtą 287 straipsnį, kad pašalintų kaltinamojo akto procedūrinius trūkumus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje.
- 19 Atsižvelgdamas į tai, viena vertus, jis mano, kad taikant šią procesinę priemonę Baudžiamojo proceso kodekso 248 straipsnio 3 dalyje numatyta galimybė nesuderinama su Sąjungos teise. Kita vertus, toks taikymas reikštų, kad kaltinamojo akto procesinis trūkumas pašalinamas jau surinkus įrodymus, tačiau prieš nagrinėjant bylą iš esmės.
- 20 Antrasis galimas būdas – netaikyti Baudžiamojo proceso kodekse numatyto draudimo, įtvirtinto po 2017 m. reformos, ir taikyti iki šios reformos galiojusią procesinę priemonę, t. y. sustabdyti teismo procesą, grąžinti bylą prokurorui, kad jis parengtų naują kaltinamąjį aktą, ir nagrinėti bylą iš naujo, dar kartą apklausiant visus liudytojus.
- 21 Antruoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar šios galimos procesinės priemonės suderinamos su Sąjungos teise, konkrečiai – su Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalimi. Be to, atsižvelgdamas į Chartijos 47 straipsnį, jis klausia, kuri iš minėtų procesinių priemonių labiau suderinama su teise į veiksmingą teisinę gynybą ir teise į teisingą bylos nagrinėjimą.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad Teisingumo Teismas jau yra priėmęs sprendimą dėl identiškų faktinių aplinkybių, t. y. dėl kaltinamojo akto procedūrinių trūkumų, dėl kurių pažeidžiama kaltinamojo teisė žinoti, kuo jis kaltinamas. Iš 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.* (C-612/15, EU:C:2018:392) ir 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.* (C-704/18, EU:C:2020:92) matyti, kad nacionalinės teisės aktuose turi būti numatytas pakankamai veiksmingas mechanizmas kaltinamojo akto trūkumams, kurie daro poveikį Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje nurodytoms kaltinamojo teisėms, pašalinti, nesvarbu, ar juos pašalina pats teismas, ar grąžina bylą prokurorui. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šie sprendimai jam neleidžia atsakyti į jam kilusius klausimus.
- 23 Šiomis aplinkybėmis *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas, Bulgarija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
 - „1. Ar nacionalinės teisės nuostata, konkrečiai Bulgarijos Respublikos <...> Baudžiamojo proceso kodeks[o] 248 straipsnio 3 dalis, kurioje nenumatyta procesinių priemonių, suteikiančių galimybę pasibaigus pirmajam teismo posėdžiui baudžiamojoje byloje (parengiamajam posėdžiui) pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus, dėl kurių pažeidžiama kaltinamojo teisė į informaciją apie kaltinimus, yra suderinama su Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalimi ir Chartijos 47 straipsniu?

2. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar nacionalinės teisės nuostatų dėl kaltinimo pakeitimo aiškinimas, pagal kurį prokurorui teismo posėdyje leidžiama pašalinti šiuos kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus taip, kad būtų faktiškai ir veiksmingai atsižvelgiama į kaltinamojo teisę sužinoti kaltinimą, atitiktų pirma nurodytas [Direktyvos 2012/13] nuostatas ir Chartijos 47 straipsnį, o gal šias pirma nurodytas Europos Sąjungos teisės nuostatas atitiktų tai, kad būtų netaikomas nacionalinės teisės aktuose nustatytas draudimas sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, kad jis parengtų naują kaltinamąjį aktą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta procesinės priemonės pasibaigus parengiamajam posėdžiui baudžiamajoje byloje pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus, dėl kurių pažeidžiama kaltinamojo teisė gauti išsamią informaciją apie kaltinimą.
- 25 Pirma, primintina, kad Direktyvos 2012/13 6 straipsnyje nustatytos taisyklės, susijusios su teise būti informuotam apie kaltinimus ir skirtos teisingam bylos nagrinėjimui užtikrinti ir leisti veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą (2019 m. birželio 13 d. *Moro*, C-646/17, EU:C:2019:489, 43 punktas ir 2021 m. sausio 14 d. Nutartis *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 43 punktas).
- 26 Kaip iš esmės nurodyta Direktyvos 2012/13 14 ir 41 konstatuojamosiose dalyse, ši direktyva grindžiama, be kita ko, Chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintomis teisėmis ir ja siekiama puoselėti šias teises. Konkrečiau kalbant, šios direktyvos 6 straipsnyje aiškiai įtvirtintas teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnyje ir 48 straipsnio 2 dalyje, aspektas (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 88 punktą ir 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Offenburg*, C-615/18, EU:C:2020:376, 71 punktą).
- 27 Antra, dėl momento, kada turi būti užtikrinta galimybė pasinaudoti Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintomis procesinėmis teisėmis, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš esmės ne vėliau kaip iki tol, kol baudžiamasis teismas nepradėjo nagrinėti kaltinimų iš esmės ir kol jame neprasidėjo teisiniai ginčai (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-704/18, EU:C:2020:92, 39 punktą ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 44 punktą).
- 28 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pagal Direktyvą 2012/13 teismui nedraudžiama imtis priemonių, reikalingų kaltinamojo akto trūkumams pašalinti, juo labiau jei taip tinkamai apsaugomos teisė į gynybą ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 94 punktą).

- 29 Be to, Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad gynybos atstovams pateikta informacija apie kaltinimus vėliau gali būti pakeista, be kita ko, kiek tai susiję su inkriminuojamų faktinių aplinkybių teisiniu kvalifikavimu. Tačiau apie tokius pakeitimus ir tokius įrodymus kaltinamajam ar jo advokatui turi būti pranešta tada, kai jie dar turi galimybę veiksmingai reaguoti, t. y. iki pasitarimo stadijos. Beje, tokia galimybė numatyta Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 4 dalyje, kurioje numatyta, kad įtariamieji arba kaltinamieji turi būti nedelsiant informuoti apie bet kokius informacijos, pateiktos pagal šį straipsnį, pasikeitimus vykstant baudžiamajam procesui, kai tai būtina teisingam bylos nagrinėjimui užtikrinti (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-612/15, EU:C:2018:392, 95 punktą)
- 30 Iš visos šios jurisprudencijos matyti, kad iš Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies kylančios teisės turi būti užtikrintos per visą baudžiamąjį procesą, taigi nagrinėjamu atveju ir po parengiamojo posėdžio baudžiamojoje byloje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad po 2017 m. reformos galimybė sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, nurodant pašalinti kaltinamojo akto procedūrinius trūkumus ir parengti naują kaltinamąjį aktą, pagal Baudžiamojo proceso kodekso 248 straipsnio 3 dalį gali būti įgyvendinama tik per tokį posėdį, nes Bulgarijos teisėje nenumatyta tvarkos, pagal kurią tokius trūkumus būtų galima pašalinti šiam posėdžiui pasibaigus.
- 31 Darytina išvada, kad tokie teisės aktai neatitinka nei Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies, nei Chartijos 47 straipsnio, nes dėl to, kad po šio posėdžio nebėra procesinių priemonių, leidžiančių pašalinti kaltinamojo akto trūkumus, kaltinamajam užkertamas kelias pakankamai išsamiai susipažinti su jam pateiktais kaltinimais, o tai gali kliudyti veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą.
- 32 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta procesinės priemonės pasibaigus parengiamajam posėdžiui baudžiamojoje byloje pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus, dėl kurių pažeidžiama kaltinamojo teisė gauti išsamią informaciją apie kaltinimą.

Dėl antrojo klausimo

- 33 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos reikalaujama aiškinti nacionalinės teisės normas dėl kaltinimo pakeitimo kaip leidžiančias prokurorui pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus per teismo posėdį, faktiškai ir veiksmingai užtikrinant kaltinamojo teisę į gynybą, o gal pagal šias nuostatas reikalaujama netaikyti nacionalinės teisės normose numatyto draudimo sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, kad šis parengtų naują kaltinamąjį aktą.
- 34 Teisingumo Teismas jau yra priminęs, kad Sąjungos teisėje konkrečiai nenurodyta nei tai, kokia nacionalinė institucija yra atsakinga už tai, kad būtų užtikrinta galimybė kaltinamiesiems pasinaudoti Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintomis teisėmis, nei tai, kokios procedūros šiuo tikslu reikia laikytis (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-704/18, EU:C:2020:92, 40 punktą ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 44 punktą).
- 35 Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies konkrečios įgyvendinimo tvarkos nustatymas priklauso valstybių narių procesinės autonomijos sričiai, tačiau jos turi laikytis lygiavertiškumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad nacionalinės teisės normos nebūtų mažiau palankios nei tos, kurios

reglamentuoja panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė, ir veiksmingumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad dėl jų naudojimosi Sąjungos teisėje nustatytais teisėmis netaptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-704/18, EU:C:2020:92, 48 ir 49 punktus ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 47–49 punktus).

- 36 Konkrečiai kalbant, pagal Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalį nedraudžiama tai, kad kaltinamųjų teisę būti informuotiems apie kaltinimus užtikrintų prokuroras po to, kai baudžiamoji byla grąžinama į ikiteisminio tyrimo stadiją, nei tai, kad šią teisę užtikrintų kompetentingas baudžiamųjų bylų teismas po to, kai byla perduodama nagrinėti teisme (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-704/18, EU:C:2020:92, 44 punktą ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 46 punktą).
- 37 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad esant tokiai situacijai, kai nėra baigtas visas baudžiamasis procesas, Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos procesinės teisės gali būti užtikrinamos, jeigu arba teismas nagrinėjimo teisme stadijoje gali pats pašalinti kaltinamojo akto trūkumus, arba prokuroras, kuriam grąžinama byla, turi galimybę tai padaryti, užtikrindami, kad būtų paisoma teisės į gynybą (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kolev ir kt.*, C-704/18, EU:C:2020:92, 54 ir 55 punktus ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 49 punktą).
- 38 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad visais atvejais, kad ir koku momentu būtų pateikta Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta informacija, kaltinamajam ir jo advokatui, be kita ko, laikantis rungimosi principo ir šalių procesinio lygiateisiškumo, turi būti nustatytas pakankamas terminas susipažinti su šia informacija ir užtikrinta galimybė veiksmingai pasiruošti gynybai, pateikti galimus paaiškinimus ir prireikus – bet kokius prašymus, pavyzdžiui, atlikti tyrimą, kuriuos jie gali pateikti pagal nacionalinę teisę (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *Moro*, C-646/17, EU:C:2019:489, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. sausio 14 d. Nutarties *UC ir TD (Kaltinamojo akto formalūs trūkumai)*, C-769/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:28, 50 punktą).
- 39 Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo iškeltus klausimus, susijusius su tuo, ar pagal Sąjungos teisę reikalaujama nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, arba netaikyti Baudžiamosio proceso kodekso 248 straipsnio 3 dalies nuostatos, kokia ji yra po 2017 m. padarytų pakeitimų, ir taikyti iki tol galiojusią nuostatą, pagal kurią buvo leidžiama sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, primintina, kad, siekiant užtikrinti visų Sąjungos teisės nuostatų veiksmingumą, pagal šios teisės viršenybės principą reikalaujama, kad nacionaliniai teismai savo nacionalinę teisę aiškintų kiek įmanoma atsižvelgdami į Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 57 punktą).
- 40 Tik tuo atveju, kai nacionalinis teismas, įpareigotas taikyti Sąjungos teisės nuostatas, negali aiškinti nacionalinės teisės aktų atsižvelgdamas į Sąjungos teisės reikalavimus, jis turi pareigą užtikrinti visišką šių nuostatų veiksmingumą, prireikus savo iniciatyva netaikydamas bet kurios, net ir vėliau priimtą, joms prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos, ir neprivalo prašyti, kad ši nacionalinė nuostata būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis institucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 41 Tuo atveju, kai neįmanoma aiškinti nacionalinės teisės taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, kiekvienas nacionalinis teismas, nagrinėdamas jo jurisdikcijai priklausančią bylą, kaip valstybės narės institucija privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sąjungos teisės normai, kuri yra tiesiogiai veikianti jo nagrinėjamoje byloje (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Šiuo aspektu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis turi būti laikoma tokia tiesiogiai veikiančia nuostata (šiuo klausimu žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Offenburg*, C-615/18, EU:C:2020:376, 72 punktą).
- 42 Nagrinėjamo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal nacionalinės teisės aktus jis gali plačiai aiškinti Baudžiamojo proceso kodeksą, visų pirma šio kodekso 287 straipsnyje numatytas su kaltinamojo akto pakeitimu susijusias taisykles, suteikiančias galimybę pašalinti kaltinamojo akto procedūrinius trūkumus. Konkrečiai kalbant, šis teismas nurodo, kad, siekdamas užtikrinti kaltinamojo teisę į gynybą, taikydamas minėtą 287 straipsnį teismas pirmiausia turėtų suteikti prokurorui galimybę padaryti reikšmingų kaltinamojo akto turinio pakeitimų, kad būtų pašalinti netikslumai ir trūkumai, o vėliau prokuroras informuotų apie tai gynybą ir suteiktų jai galimybę pasiruošti atsižvelgiant į šiuos pakeitimus, o tai, be kita ko, apima galimybę prireikus pateikti naujus prašymus pateikti įrodymų.
- 43 Pažymėtina, kad toks mechanizmas atitinka Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 47 straipsnį, nes leidžia veiksmingai taikyti iš šio 6 straipsnio 3 dalies kylančius reikalavimus ir taip pat gali užtikrinti kaltinamojo teisę į veiksmingą teisminę gynybą.
- 44 Šiomis aplinkybėmis, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali išaiškinti Baudžiamojo proceso kodeksą taip, kad šis atitiktų šias Sąjungos teisės nuostatas, jis neprivalo netaikyti Baudžiamojo proceso kodekso 248 straipsnio 3 dalies, kokia ji yra po 2017 m. padarytų pakeitimų. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atlikti šiuo aspektu reikalingus patikrinimus.
- 45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo aiškinti nacionalinės teisės normas dėl kaltinimo pakeitimo, pagal kurias prokurorui leidžiama pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus per teismo posėdį, faktiškai ir veiksmingai užtikrinant kaltinamojo teisę į gynybą, kuo labiau atsižvelgdamas į Sąjungos teisę. Tik tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip aiškinti neįmanoma, jis privalo netaikyti nacionalinės teisės normos, pagal kurią draudžiama sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, kad šis parengtų naują kaltinamąjį aktą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 46 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

1. 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese 6 straipsnio 3 dalis ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nenumatyta procesinės priemonės pasibaigus parengiamajam posėdžiui baudžiamajoje byloje pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus, dėl kurių pažeidžiama kaltinamojo teisė gauti išsamią informaciją apie kaltinimą.
2. Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalis ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo aiškinti nacionalinės teisės normas dėl kaltinimo pakeitimo, pagal kurias prokurorui leidžiama pašalinti kaltinamojo akto turinio netikslumus ir trūkumus per teismo posėdį, faktiškai ir veiksmingai užtikrinant kaltinamojo teisę į gynybą, kuo labiau atsizvelgdamas į Sąjungos teisę. Tik tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad taip aiškinti neįmanoma, jis privalo netaikyti nacionalinės teisės normos, pagal kurią draudžiama sustabdyti teismo procesą ir grąžinti bylą prokurorui, kad šis parengtų naują kaltinamąjį aktą.

Parašai.